

Liviu Comes

GHICITORI
JOCURI MUZICALE
PENTRU COPII

Versurile de
C. A. Munteanu

GRAF^oART

Cuprins

Cuvânt înainte	4
1. CETATEA FERMECATĂ (Cartea)	6
2. SUB O CULME-NALTĂ (Ochii)	8
3. STRAJA MĂRII (Farul)	10
4. A-NFLORIT O STEA (Crinul)	12
5. CIOCĂNELE, CIOCĂNELE... (Stropii de ploaie)	14
6. CINE-ÎNĂZDRĂVANUL? (Ceasul)	16
7. CLOPOȚEL, MITITEL (Ghiocelul)	18
8. ȚRRR, ȚRRR! (Telefonul)	20
9. SUB UN MUNTE-MPĂDURIT (Urechile)	22
10. MOȘ MARTIN (Ursul)	24
11. SPRINTEOARA (Albina)	26
12. CINE UMBLĂ PE CĂRARE? (Melcul)	28
13. O JIVINĂ MICĂ (Peria).	30
14. BALERINĂ-NTR-UN PICIOR (Ciuperca)	32
15. CINCI PITICI (Degetele de la mână)	34
16. CLOȘCA CU PUII DE AUR (Luna și stelele).	36
17. GHEMUL (Ariciul)	38
18. STÂRC-COCOSTÂRC (Macaraua)	40
19. HÂRȘA-HÂRȘA (Secerătoarea)	42
20. MERGE, DAR NU ARE SPOR (Racul)	44
21. LUNGI URECHI... (Iepurele).	46
22. BABA-CLOANȚA (Negura)	48
23. CU PERNUȚE PE LĂBUȚE (Pisica)	50
24. VECHI OSTAȘ (Cocoșul)	52
25. DE DEPARTE ÎȚI RĂSPUNDE (Ecoul).	54

Cuvânt înainte

„Ghicitorile” cuprinse în acest volum se adresează copiilor preșcolari și celor din primele clase elementare. Deși nu sunt în esență decât niște cântece simple la o singură voce, ele angajează pe micii interpreți într-o activitate multilaterală: cântatul în grup, mișcarea, gestul, acompaniamentul ritmic – la care se adaugă participarea intelectului solicitată de conținutul propriu-zis al ghicitorilor.

Este de la sine înțeles că o interpretare complexă a acestor piese nu se poate realiza dintr-odată, ci printr-o asimilare în mai multe etape. Disocierea diverselor etape de către instructor este absolut necesară pentru ca acesta să-și poată forma de la început o viziune clară asupra partiturii, care la o primă privire impresionează printr-o încărcătură de indicații și adnotări, neobișnuită la acest gen de cântece.

În linii generale, însușirea fiecărui cântec cuprinde două etape principale: A. asimilarea cântecului în forma sa simplă (text și melodie) de către întregul colectiv de copii; B. asimilarea formei complexe a cântecului, prin introducerea pe rând a diverselor elemente prin care a fost îmbogățită versiunea inițială. Pentru o netă delimitare a acestor două etape esențiale, am prezentat fiecare cântec pe câte două pagini alăturate, cuprinzând forma simplă și apoi cea complexă a acestuia.

A. Asimilarea cântecului în forma sa simplă

1. **Textul** va fi învățat de întregul ansamblu de copii, cu explicațiile necesare pentru înțelegerea justă a conținutului ghicitorii. Se va acorda toată atenția repetărilor de versuri și cuvinte, precum și pronunțării corecte a interjecțiilor și onomatopeelor.

2. **Melodia** va fi, de asemenea, însușită de întreaga grupă de copii. Pentru o mai ușoară descifrare, melodiile au fost notate fără armura la cheie sau numai cu un singur bemol (și bemol), având însă indicat la începutul primului portativ – când este cazul – nivelul la care trebuie urcat sau coborât „tonul” în vederea obținerii înălțimii potrivite vocilor executanților.

Asimilarea melodiei presupune, bineînțeles, alături de executarea exactă a înălțimii sunetelor și a duratelor lor, în același timp și respectarea pauzelor, a indicațiilor agogice (mai repede sau mai rar), dinamice (tare sau încet), de caracter (liniștit, vioi), de articulație a sunetelor (lungi sau scurte), – factori indispensabili unei interpretări corecte și expresive.

Unele momente ale cântecului, legate de anumite cuvinte, interjecții, sau onomatopee, – în parte cântate și în parte vorbite –, se vor executa cu o intonație aproximativă, fiind indicate pe portativ cu o notație specială.

B. Asimilarea formei complexe a cântecului

După ce cântecul în forma sa simplă a fost însușit în mod corect și temeinic de către toți copiii, se va trece la etapa a doua, cea a realizării unei forme mai complexe, prin introducerea pe rând a mai multor elemente de îmbogățire a interpretării.

1. **Distribuția melodiei la mai multe grupe și soliști** care vor executa diferite fragmente în mod succesiv, constituie primul procedeu care duce spre o interpretare mai evoluată a acestor piese, transformându-le în adevărate scenete sau jocuri de copii. Cu toată dificultatea aparentă a acestei operații, trebuie subliniat faptul că, după ce textul și melodia au fost însușite în egală măsură de către toți copiii, repartizarea fragmentelor destinate diferitelor grupe, soliștilor, sau întregului ansamblu, nu mai rămâne decât o problemă de aranjament și de distribuire a unor roluri deja cunoscute.

Abordarea acestei trepte de interpretare este deosebit de utilă, nu numai pentru îmbogățirea conținutului piesei și pentru obținerea unor sonorități variate, dar mai ales pentru

deprinderea auzului copiilor cu mai multe planuri sonore. Acestea, deși deocamdată sunt aduse doar succesiv, creează premisele cântatului de mai târziu la mai multe voci, când planurile sonore se vor suprapune. În albumul de cântece pentru copii „Primăvara” (Ed. Muzicală, 1965), am demonstrat pe larg o serie de procedee prin care, pornindu-se de la cântecul simplu la unison li se deschide copiilor calea spre cântatul la mai multe voci.)

Distribuția participanților la interpretarea fiecărui cântec este notată în partea de sus a paginii rezervate versiunii îmbogățite, iar locul intervenției lor este indicat în partitură deasupra portativului.

2. Mișcările și gesturile au ca scop adâncirea interpretării conținutului pieselor și accentuarea caracterului lor de jocuri muzicale. Ele contribuie de asemenea, în afara dezvoltării capacității de coordonare a mai multor activități concomitente, la înlăturarea crispării din timpul cântatului, cu obținerea unei ținute mai spontane și mai degajate.

Mișcările și gesturile pe care le vor executa diverșii participanți (grupe, soliști, întregul ansamblu) sunt notate în partitură sub textul cântecelor, iar în cazul în care ele sunt mai complicate se găsesc și în partea de sus a paginii sub formă de indicații de regie. Modul în care se efectuează este descris prin cuvinte, iar în unele cazuri, în special atunci când ele sunt legate de ritmul cântecului, s-a recurs și la unele semne schematice.

3. Acompaniamentul ritmic însoțește melodia, sau o completează în timpul pauzelor. El va fi realizat în primul rând prin mijloacele cele mai la îndemâna copiilor: bătăi din palme și din picioare, bătăi cu mâinile pe măsută, pe genunchi etc. Acestea sunt marcate prin săgeți, plasate în partitură sub textul cântecului – ca și gesturile și mișcările –, bineînțeles cu o sumară indicație a modului în care sunt produse.

În unitățile în care este posibil acest lucru, acompaniamentul ritmic poate fi substanțial îmbogățit prin adăugarea unor instrumente de percuție. Manevrate de câte un singur executant, aceste instrumente, atractive pentru copii prin însăși prezența lor, aduc interpretării un plus de culoare sonoră și de forță de sugestie. Am utilizat următoarele instrumente: toba mare, tobița, talgerul atârnat, tamburina, triunghiul și maracasul. Instrumentele necesare acompaniamentului fiecărui cântec sunt indicate în partea de sus a paginii, iar intervenția lor este notată în partitură pe linii separate, plasate sub portativ și sub celelalte indicații, având desenat la capăt simbolul instrumentului respectiv.

Instrumentele de percuție pot fi înlocuite prin diferite obiecte care prin lovire produc sonorități asemănătoare. Astfel, toba mare ar putea fi înlocuită printr-o ladă goală lovită cu pumnul, tobița printr-o cutie de carton lovită cu două bețe, tamburina printr-un ghem de chei scuturat, maracasul printr-o cutie de metal cu puțin nisip în interior, triunghiul printr-o sticlă goală lovită cu creionul, iar talgerul printr-o tavă de tablă subțire atârnată și lovită-cu vârful degetelor.

Instrumentele de percuție nu trebuie niciodată să determine renunțarea la acompaniamentul ritmic prin celelalte mijloace (bătăi din palme, din picioare etc.) care prezintă avantajul participării tuturor copiilor la ritmizarea cântecului.

Din cele arătate rezultă în mod cât se poate de clar că ghicitorile din acest album nu se limitează la simpla învățare a unui text și a unei melodii decât în cazul unor posibilități de execuție cu totul rudimentare, ci se pot îmbogăți treptat până la un nivel de realizare artistică multilaterală și complexă. Acest rezultat se obține prin mijloace simple și potrivite vârstei, preconizate de autor, dar adaptabile fanteziei instructorului și executanților, care nu cer din partea copiilor un efort deosebit, ci țin de cea mai specifică manifestare a lor care este jocul.

Aș dori ca aceste ghicitori să fie considerate drept o jucărie dăruită copiilor.

Autorul

1. CETATEA FERMECATĂ

Lin, povestitor

mf

Fer - me - ca - tă, o ce - ta - te Cu porți min-dre, des - cu - ia - te,

p

Fă - ră străji, fă - ră ză - vaa - re, Să tot in - tre fi - e - ca - re.

mf Hotărît

Dar în ea nu pot pă - și De - cît cei ce știu ci - ti,

f

Dar în ea nu pot pă - și De - cît cei ce știu ci - ti.

Fermecată, o cetate
Cu porți mîndre, descuiate,
Fără străji, fără zăvoare,
Să tot între fiecare.

Dar în ea nu pot păși
Decît cei ce știu citi.

(Cartea)

Distribuție: Grupa I, Grupa II, Un solist, Toți

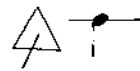
Instrumente: Trianglu

Tobiță

GRUPA I
Lin, povestitor

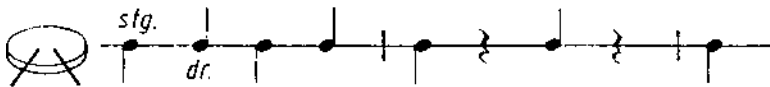
Fer - me - ca - tă, o ce - ta - te Cu porți mîn-dre, des - cu - ia - te,

GRUPA II

Fă - ră strâji, fă - ră ză - vou - re, Să tot in - tre fi - e - ca - re.

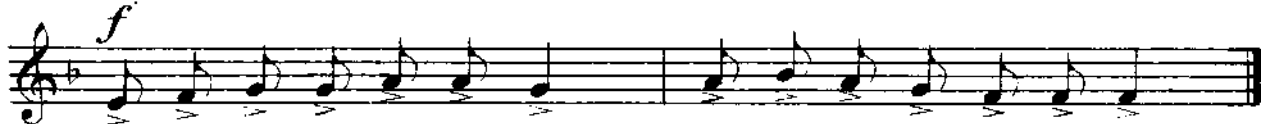

UN SOLIST
Hotărît

Dar în ea nu pot pă - și De - cît cei ce știu ci - li,

TOȚI

Dar în ea nu pot pă - și De - cît cei ce știu ci - li.

(bătăi din palme)

16. CLOȘCA CU PUI DE AUR

Linistit
mf

2 tonuri
mai sus ↑

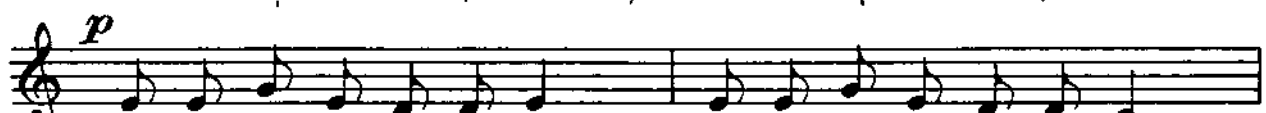

Pe-un cîmp ma - re, pîn - în zo - re,

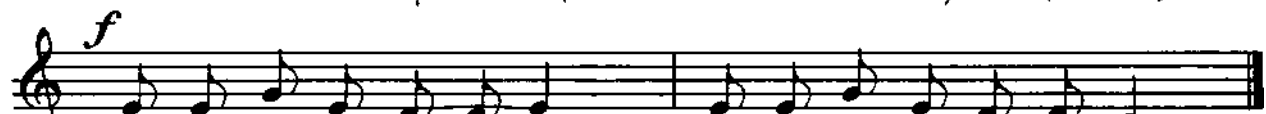
Ie - se cloș - ca la plim - ba - re, Ie - se cloș - ca la plim - ba - re.

p

Pui de a - ur mulți ro - iesc, Zi - ua nu-i vezi, se pi - tesc,

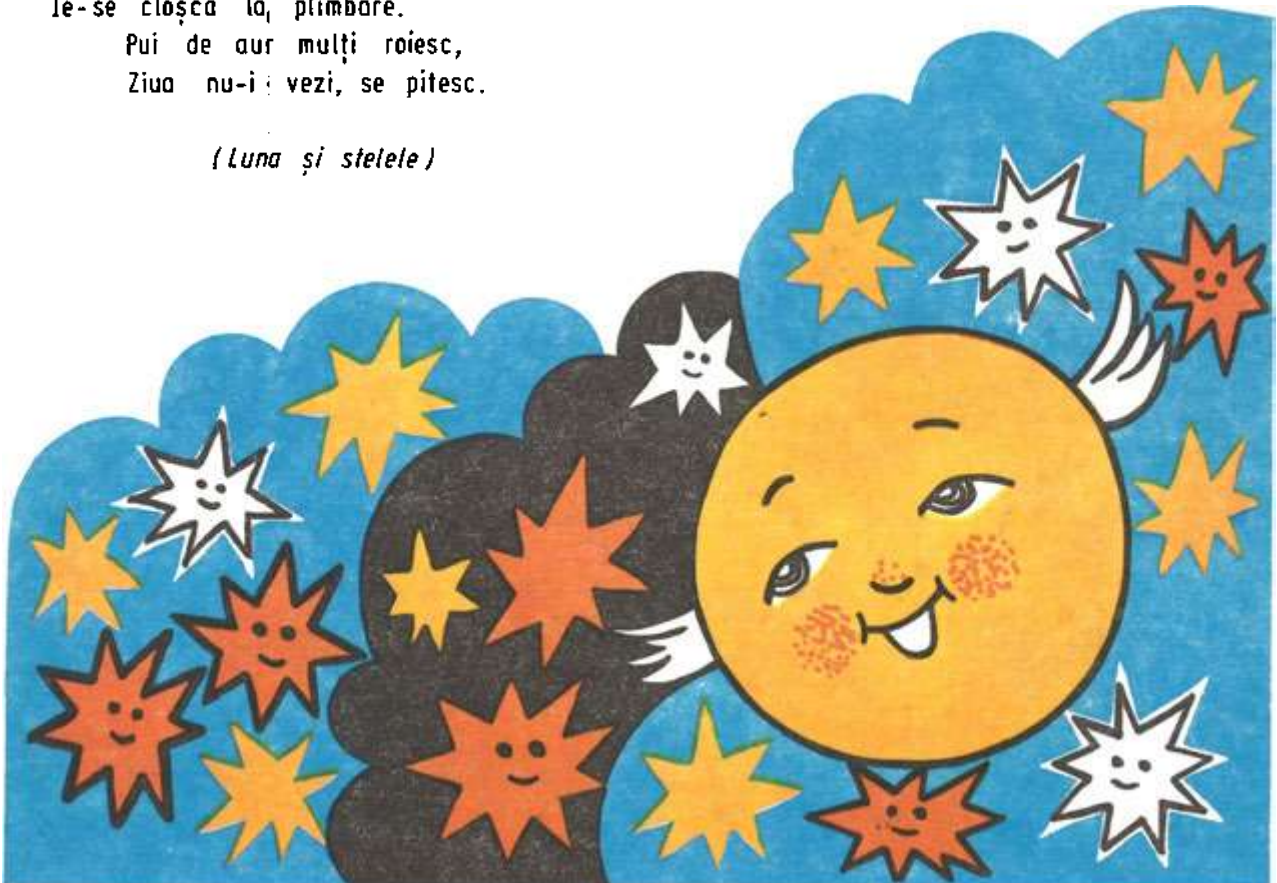
f

Pui de a - ur mulți ro - iesc, Zi - ua nu-i vezi, se pi - tesc.

Pe-un cîmp mare, pîn-în zare,
Ie-se cloșca la plimbare.
Pui de aur mulți roiesc,
Ziua nu-i vezi, se pitesc.

(Luna și stelele)

25. DE DEPARTE ÎȚI RĂSPUNDE

Linistit și foarte liber

f Cînd strigi: Daa! _____ *p* El fa - ce: Aaa! _____

mf De de - par - te îți răs - pun - de, _____ *p* îți răs - pun - de _____

mf Și prin văi el se as - cun - de, _____ *p* se as - cun - de, _____

f E bă - trîn _____ *p* și to - tuși nou _____

mf Da - me - nii îi zic: e - cou, _____ *p* îi zic: e - cou, _____ *mp* e - cou, _____ *pp* e - cou. _____

Cînd strigi: Daa!

El face: Aaa!

De departe îți răspunde,

îți răspunde

Și prin văi el se ascunde,

se ascunde.

E bătrîn și totuși nou

Oamenii îi zic: ecou,

îi zic: ecou,

ecou, ecou.

(Ecou!)

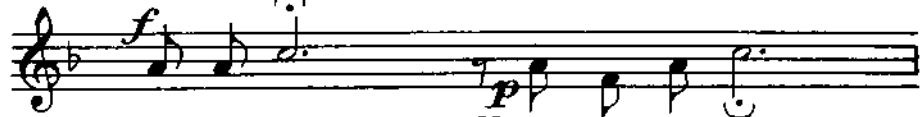
Distribuție: Grupa I, Grupa II, Solistul I, Solistul II

Instrumente: Talger atârnat

Indicații de regie: Grupa I și Solistul I vor sta la distanță cât mai mare de Grupa I și Solistul II.

Liniștit și foarte liber

GRUPA I Cînd strigi: Oaa!

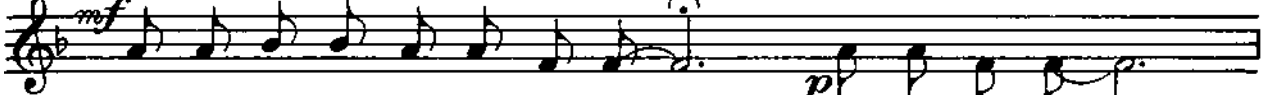

GRUPA II El fo - ce: Aaa!

SOLISTUL I

De de - par - te îți răs - pun - de,

SOLISTUL II îți răs - pun - de

(foarte ușor)

Si prin văi el se as - cun - de,

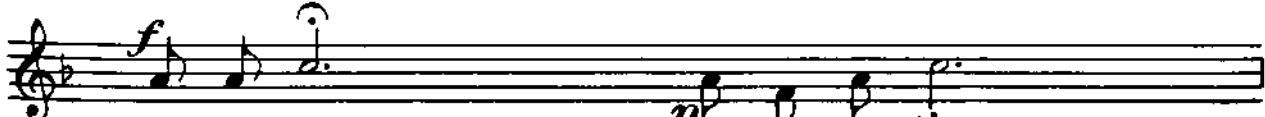

se as - cun - de.

GRUPA I

E bă - trîn

GRUPA II și fo - tuși nou.

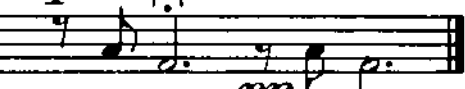
SOLISTUL I

Oa - me - nii îi zic: e - cou,

GRUPA I

e - cou,

SOLISTUL II îi zic e - cou,

GRUPA II e - cou.

